

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania B.K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o ustalenie odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania z tytułu składek, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27 listopada 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...) III AUz (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża odwołującej się kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie z odwołania B.K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania z tytułu składek, na skutek apelacji odwołującej się i zażalenia organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w J. z dnia 24 października 2017 r. (którym oddalono odwołanie i orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I i poprzedzając go decyzję organu rentowego o tyle, że odsetki za zwłokę od należności z tytułu nieopłaconych składek, określonych w punktach a, b i c zaskarżonej decyzji, liczone są do dnia poprzedzającego dzień ogłoszenia upadłości Zakładów [...] „C.” Spółki z o.o. z siedzibą w Ł., tj. do dnia 13

października 2010 r. (pkt I), oddalił dalej idącą apelację (pkt II), oddalił zażalenie (pkt III), zasądził od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Odwołująca się B.K. wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go wyrok w części dotyczącej punktów I, II i IV. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła rażące naruszenie prawa procesowego: 1/ art. 380 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego wniosek o wyłączenie biegłego od udziału w sprawie, a przez to nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, mimo sformułowania w tym względzie jasnego i precyzyjnego wniosku apelacyjnego, i w konsekwencji także naruszenie 2/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c., przez wadliwe uzasadnienie wyroku na skutek braku odzwierciedlenia w uzasadnieniu rozpoznania niezaskarżalnego postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego wniosek o wyłączeniu biegłego od udziału w sprawie, co skutkuje brakiem możliwości przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego rozstrzygnięcia. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej punktów I, II i IV i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała na oczywistą zasadność skargi i podniosła, że w warunkach sprawy waga dostrzeżonego naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 380 k.p.c. w związku z art. 378 § k.p.c., miała ten skutek, że orzeczenie Sądu Apelacyjnego nie mogło zostać uznane za prawidłowe z uwagi na to, iż brak rozpoznania postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego wniosek o wyłączenie biegłego od udziału w sprawie skutkował nierozpoznanem sprawy w granicach apelacji, mimo sformułowania w tym względzie jasnego i precyzyjnego wniosku apelacyjnego. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie przedstawił stanowiska co do rozpoznania niezaskarżalnego postanowienia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie biegłego. Zawarta w pisemnych motywach rozstrzygnięcia argumentacja nie pozwoliła na uznanie, że wniosek

skarżącej w tym względzie został przez Sąd drugiej instancji rozważony przez wydaniem orzeczenia. W ocenie skarżącej, rozpoznanie wniosku opartego na art. 380 k.p.c. mogło doprowadzić do podważenia istotnych dla sprawy ustaleń w sferze faktów i oparcia orzeczenia na twierdzeniach Sądu pierwszej instancji wywiedzionych z wykorzystaniem zakwestionowanej opinii biegłego, co współkształtowało treść zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie

będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona

(postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Chybiona jest bowiem teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, łączonej przez skarżącą z naruszeniem przez Sąd drugiej instancji art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku art. 380 k.p.c., przez nierozpoznanie zawartego w apelacji wniosku opartego na podstawie art. 380 k.p.c. o rozpoznanie postanowienia w przedmiocie wyłączenia biegłego.

Skoro Sąd drugiej instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym sprawę a nie apelację (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to jego obowiązkiem jest po pierwsze, rozpoznanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), po drugie, wydanie orzeczenia na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w całym dotychczasowym postępowaniu (art. 382 k.p.c.) i po trzecie, danie temu wyrazu w treści uzasadnienia wyroku (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Dopiero łączne spełnienie tych warunków pozwala na stwierdzenie, że postępowanie apelacyjne w sprawie toczyło się prawidłowo.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, niepublikowany i z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, niepublikowany). Sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Nie jest bezwzględnym warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I CSK 578/16, niepublikowane). Za wystraszające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, niepublikowany).

Prawdą jest, że zgodnie z treścią art. 380 k.p.c. Sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje również te postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

W przedmiotowej sprawie rozpoznanie przez Sąd odwoławczy podniesionych w apelacji zarzutów skierowanych przeciwko podstawie faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji zostało przedstawione w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym przytoczono stanowisko Sądu Okręgowego i wskazano, dlaczego zasługuje ono na aprobatę. Natomiast Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił wniosku o wyłączenie biegłego, oceniając podnoszone w tym wniosku okoliczności jako niewykazane, a nadto nieistotne (uzasadnienie wyroku s. 23). W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego przytoczono natomiast zarówno stawiany przez skarżącą zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c. (tj. zarzut pobawienia skarżącej możliwości wypowiedzenia się co do przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji dowodu w postaci stanowiska biegłego w zakresie wniosku o wyłączenie biegłego, będącej konsekwencją braku doręczenia wnioskodawczyni pisma procesowego biegłego z 28 grudnia 2016 r., co skutkowało nieważnością postępowania na zasadzie art. 379 pkt 5 k.p.c.), jak i wskazano na składany na podstawie art. 380 k.p.c. wniosek o rozpoznanie przez Sąd Apelacyjny niezaskarżalnego postanowienia Sądu Okręgowego w J. z 19 maja 2017 r. oddalającego wniosek o wyłączenie biegłego od udziału w sprawie, przez jego zmianę i w konsekwencji wyłączenie biegłego J.P. od udziału w sprawie. Sąd odwoławczy odniósł się szeroko do zarzutu związanego z podnoszoną przez skarżącą nieważnością postępowania. Stwierdził też, że skarżąca we wniosku o wyłączenie biegłego przedstawiła argumenty przemawiające, jej zdaniem, za koniecznością wyłączenia opiniującego w tej sprawie biegłego, a wniosek ten został przez Sąd rozpoznany merytorycznie, co

znalazło odzwierciedlenie w postanowieniu Sądu Okręgowego z 19 maja 2017 r. (uzasadnienie wyroku s. 29). Trudno zatem zasadnie twierdzić, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się do stawianych w tym zakresie zarzutów i wniosków apelacji.

Niezależnie od powyższego wypada zauważyć, że zgodnie z art. 398³ § 1 k.p.c., skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub podstawie naruszenia przepisów postępowania. Obie podstawy kasacyjne pozostają ze sobą w związku funkcjonalnym. W świetle art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., I PK 164/05, Monitor Prawa Pracy 2006 nr 10, s. 541). I odwrotnie – zarzuty naruszenia przepisów postępowania mają znaczenie, jeżeli uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), zatem wpierw decyduje prawidłowo rozumiane prawo materialne, które określa przesłanki dochodzonego świadczenia, a te wyznaczają, jakie ustalenia stanu faktycznego są konieczne i mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu (art. 227 k.p.c.). Zarzuty podstawy procesowej nie mogą być dowolne, lecz muszą pozostawać w związku z normą prawa materialnego, od której zależy wynik sprawy. Poza tym nie powinny pomijać ograniczenia z art. 398³ § 3 k.p.c., w myśl którego podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. W postępowaniu kasacyjnym zachodzi też związanie ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zarzuty naruszenia przepisów postępowania mogą być zatem podstawą skargi kasacyjnej jedynie wówczas, gdy uchybienie tym przepisom mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 2 k.p.c.). Konieczne jest więc odpowiednie zredagowanie każdego z zarzutów naruszenia przepisów postępowania, przez wskazanie, jaki wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy miały podnoszone przez skarżącego uchybienia procesowe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CSK 679/13, LEX nr 1511203).

Skarga kasacyjna powódki nie spełnia tego wymagania. Skarżąca oparła skargę jedynie na podstawie naruszenia przepisów postępowania, nie próbując powiązać zarzucanych uchybień z naruszeniem prawa materialnego, a tym samym

wykazać wpływu zaistniałych - w jej ocenie – wadliwości postępowania na wynik sprawy. Stawiane w podstawach skargi zarzuty naruszenia prawa procesowego dla ich zasadności powinny wskazywać, jakie znaczenie miały te uchybienia dla wyniku sprawy, który jest rezultatem subsumcji prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego. W skardze kasacyjnej powódki brak jest takich elementów. Z tych powodów trudno przyjąć, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono stosownie do art. 102 k.p.c.

as